

Na osnovu člana 48 tačka 4 Zakona o zaštiti na radu („Službeni list RCG“, broj 79/04), Ministarstvo rada i socijalnog staranja, **donosi**

PRAVILNIK O POSTUPKU I ROKOVIMA ZA VRŠENJE PERIODIČNIH PREGLEDA I ISPITIVANJA SREDSTAVA ZA RAD, SREDSTAVA I OPREME LIČNE ZAŠTITE NA RADU I USLOVA RADNE SREDINE

I OPŠTE ODREDBE

Član 1

Ovim pravilnikom uređuje se postupak i određuju rokovi za vršenje periodičnih pregleda i ispitivanja sredstava za rad, sredstava i opreme lične zaštite na radu i uslova radne sredine.

Član 2

Sredstva za rad, u smislu ovog pravilnika, su:

- sredstva za rad sa povećanim opasnostima po život i zdravlje zaposlenih (u daljem tekstu: određena sredstva za rad) koji sa njima rade i dolaze u dodir pri radu, a to su: prese, makaze, dizalice i druga sredstva unutrašnjeg transporta, građevinske mašine, mašine za obradu i preradu metala i sličnih materijala, mašine za obradu i preradu drveta i sličnih materijala, kupatila sa nitratnim solima, razvijajući acetilena i acetilenske stanice, sudovi pod pritiskom i cjevna mreža, pokretni zatvoreni sudovi pod pritiskom i pripadajuća instalacija, kompresori i kompresorske stanice kao i elektroenergetske odnosno elektro i gromobranske instalacije i
- sredstva za rad koja ne predstavljaju povećanu opasnost po život i zdravlje zaposlenih (u daljem tekstu: ostala sredstva za rad).

II PERIODIČNI PREGLEDI I ISPITIVANJA ODREĐENIH SREDSTAVA ZA RAD

Član 3

Periodični pregledi i ispitivanja određenih sredstava za rad vrše se u skladu sa propisima o zaštiti na radu, standardima, tehničkim propisima, uputstvima proizvođača i odredbama ovog pravilnika, radi utvrđivanja da li je primijenjenim mjerama osiguran bezbjedan rad, a naročito da li:

- su izrađena uputstva za rad, način montaže i demontaže, kao i za rukovanje i održavanje,
- mjesto na koje je postavljeno određeno sredstvo za rad odgovara propisima, naročito u pogledu slobodnih površina i prolaza, položaja rukovaoca i dr.,
- su temelji urađeni u skladu sa propisima i uputstvima proizvođača,
- su postavljene oznake sa propisanim podacima koji su od značaja za zaposlene,
- su ugrađeni mjerni, regulacioni, sigurnosni ili kontrolni uređaji i da li je obezbijedena njihova ispravnost,
- su uređaji i naprave za uključivanje u pogon i isključivanje iz pogona, signalni uređaji i uređaji za upravljanje signalima postavljeni u skladu sa zahtjevima projektanta, tehničkim propisima, uputstvima proizvođača, standardima i

propisima o zaštiti na radu, da li pouzdano djeluju, da li su osigurani od nenamjernog uključivanja, da li postoje oznake pravca kretanja i djelovanja, uključivanja i isključivanja, kao i da li se kretanja i djelovanja određenih sredstava za rad ili njihovih djelova ostvaruju prema oznakama koje se nalaze i pokazuju način njihove upotrebe,

- su postavljeni ili ugrađeni uređaji za zaštitu od pokretnih djelova, fizičkih, hemijskih, bioloških štetnosti i mikroklima i da li je obezbijeđeno njihovo efikasno funkcionisanje,
- su kod određenih sredstava za rad primijenjene mjere za sprečavanje pojave buke, vibracija, štetnih i opasnih materija, prašina, para i sl. i da li se stvara koncentracija iznad maksimalno dozvoljene u radnoj sredini,
- su zbog upotrebe ili transporta nastale promjene od kojih može doći do pojava (lomovi, slabljenje materijala zbog zamora i sl.) koje ugrožavaju bezbjednost i zaštitu zdravlja zaposlenih,
- su određena sredstva za rad koja su međusobno povezana u funkcionalnu cjelinu, a koja se u procesu rada stalno ili povremeno koriste, bezbjedna za rad kao funkcionalna cjelina i
- su električne instalacije izvedene u skladu sa propisima, a naročito u pogledu obezbijeđenja efikasnosti zaštite od opasnog napona dodira (ispravnost priključenja, mjerenje odstojanja provodnika, izbor i podešenost uređaja za kontrolu, izbor opreme i mjere zaštite prema spoljašnjim uticajima i sl.).

Član 4

Periodični pregledi i ispitivanja određenih sredstava za rad vrše se dok su u mirovanju i u pogonu (statička i dinamička ispitivanja).

Periodičnim pregledom i ispitivanjem iz stava 1 ovog člana, vrši se provjera funkcionalnosti njihovih djelova, kao i mjerenja instrumentima i opremom, dok su bez opterećenja i pri najvećem dopuštenom opterećenju, po redosljedu korišćenja koji je tehnološko-konstruktivski određen, uz upotrebu svih naprava i alata koji se koriste na određenom sredstvu za rad.

Član 5

Periodični pregledi i ispitivanja određenih sredstava za rad vrše se na način, da kada se utvrde nedostaci na nekom dijelu, ne smiju se nastaviti pregledi i ispitivanja na ostalim djelovima, ako su u funkcionalnoj vezi, sve dok se utvrđeni nedostaci ne otklone.

Član 6

Za vrijeme pregleda i ispitivanja određenih sredstava za rad moraju se primjenjivati mjere zaštite na radu, a naročito u pogledu postavljanja zaštitnih naprava i bezbjednog načina rada lica koje vrši pregled i ispitivanje.

Prese i makaze

Član 7

Periodični pregledi i ispitivanja mehaničkih i hidrauličnih presa sa pritiskom većim od 10 MPa, i makaza za sječenje na mehanizovani pogon sa ručnim dodavanjem materijala vrše se:

- prije puštanja u rad,
- poslije izvršene rekonstrukcije djelova ili sklopova koji neposredno utiču na zaštitu zaposlenih pri radu i
- poslije premještanja na druge temelje odnosno lokaciju i
- u roku od tri godine od prethodnog pregleda i ispitivanja.

Dizalice

Član 8

Periodični pregledi i ispitivanja dizalica, liftova i žičara sa električnim ili motornim pogonom, dizalica sa djelimično ručnim i djelimično motornim pogonom kojima se diže, prenosi i spušta teret pomoću čeličnog užeta ili lanca (izuzev dizalica sa nosivošću do 10 KN, kao i uređaja na ručni pogon za dizanje i spuštanje tereta sa nosivošću do 2 KN), dizalica koje služe za potrebe tehnološkog procesa, kao i ostalih sredstava unutrašnjeg transporta (viljuškari, karete, transporteri neprekidnog transporta materijala i dr.) vrše se:

- prije puštanja u rad,
- prije puštanja u rad poslije udesa (havarije),
- poslije izvršene rekonstrukcije,
- poslije izvršenog generalnog remonta,
- poslije premještanja na druge temelje odnosno lokacije i
- u roku od tri godine od prethodnog pregleda i ispitivanja.

Izuzetno od odredbe stava 1 ovog člana rok pregleda i ispitivanja za dizalice prve i druge pogonske klase iznosi pet godina, ako je pogonska klasa dizalice utvrđena prema važećim standardima.

Gradevinske mašine

Član 9

Periodični pregledi i ispitivanja građevinskih mašina sa električnim ili motornim pogonom vrše se:

- prije puštanja u rad,
- prije puštanja u rad poslije udesa (havarije),
- poslije izvršene rekonstrukcije,
- poslije izvršenog generalnog remonta,
- poslije premještanja na druge temelje odnosno lokacije i
- u roku od tri godine od prethodnog pregleda i ispitivanja.

Mašine za preradu i obradu metala i sličnih materijala

Član 10

Periodični pregledi i ispitivanja mašina za preradu i obradu metala i sličnih materijala (bušilice, rendisaljke (blanjalice), glodalice, mašine za rezanje, kombinovane mašine i dr.), vrše se :

- prije puštanja u rad,
- poslije izvršene rekonstrukcije djelova ili sklopova koji neposredno utiču na zaštitu zaposlenih pri radu,
- poslije premještanja na druge temelje odnosno lokaciju i
- u roku od tri godine od prethodnog pregleda i ispitivanja.

Mašine za preradu i obradu drveta i sličnih materijala

Član 11

Periodični pregledi i ispitivanja mašina za preradu i obradu drveta i sličnih materijala (gateri, tračne pile, kružne pile, rendisaljke (blanjalice), glodalice, mašine za rezanje, kombinovane mašine i dr.), vrše se :

- prije puštanja u rad,
- poslije izvršene rekonstrukcije djelova ili sklopova koji neposredno utiču na zaštitu zaposlenih pri radu,
- poslije premještanja na druge temelje odnosno lokaciju i
- u roku od tri godine od prethodnog pregleda i ispitivanja.

Kupatila sa nitratnim solima

Član 12

Periodični pregledi i ispitivanja kupatila sa nitratnim solima u kojima se vrši termička obrada legura lakih metala vrše se:

- prije puštanja u rad i
- u roku od tri godine od prethodnog pregleda i ispitivanja.

Razvijači acetilena i acetilenske stanice

Član 13

Pod acetilenskom stanicom, u smislu ovog pravilnika, podrazumijevaju se i cijevni vodovi za kiseonik i njima pripadajuća armatura, ako se razvođenje kiseonika vrši sa centralnog mjesta pomoću boca sa kiseonikom smještenih u posebnoj prostoriji.

Periodični pregledi i ispitivanja opreme i oruđa za proizvodnju i punjenje acetilena u sudove, acetilenskih stanica za proizvodnju i razvođenje acetilena, kao i podstanica za napajanje i razvođenje acetilena vrše se:

- prije puštanja u rad,
- u roku od tri godine od prethodnog pregleda i ispitivanja za razvijače (generatore) acetilena, kompenzaciono-sabirne sudove, kompresore i njima pripadajuću opremu i pumpe rastvarača i

- u roku od šest godina od prethodnog pregleda i ispitivanja za sve vrste ostalih sudova, kolektore, cjevovode sa priključnim radnim mjestima za potrošače i stanice za rastvarače acetilena.

Pokretni razvijači acetilena sa punjenjem do 10 kg kalcijum karbida u jednoj šarži ispituju se u roku od godinu dana od prethodnog pregleda i ispitivanja.

Sudovi pod pritiskom i cijevna mreža

Član 14

Periodični pregledi i ispitivanja kotlova (medijum para ili vrela voda), kao i stabilnih sudova pod pritiskom (medijum komprimovani, tečni i pod pritiskom rastvoreni gasovi) većim od 0,05 MPa (0,5 bara) i kapacitetom - zapreminom većom od 0,5 m³ (500 l), vrše se:

- prije puštanja u rad,
- poslije izvršene rekonstrukcije ili adaptacije,
- vanrednim ispitivanjima (prije puštanja u rad poslije udesa - havarije);
- redovnim ispitivanjima u roku od tri godine od prethodnog pregleda i ispitivanja za kotlove (medijum para ili vrela voda) sa pritiskom većim od 0,05 MPa (0,5 bara) i kapacitetom - zapreminom većom od 0,5 m³ (500 l) i
- redovnim ispitivanjem u roku od pet godina od prethodnog pregleda i ispitivanja za sve vrste stabilnih sudova pod pritiskom (medijum komprimovani, tečni i pod pritiskom rastvoreni gasovi) većim od 0,05 MPa (0,5 bara) i kapacitetom - zapreminom većom od 0,5 m³ (500 l) i cijevne mreže u radnom prostoru.

Ispitivanja iz stava 1 ovog člana, podrazumjevaju provjeru:

- opšteg stanja suda ili kotla,
- opšteg stanja prostora u kom se nalazi sud ili kotao,
- funkcionisanja i ispravnosti opreme i
- funkcionisanja i ispravnosti sigurnosne opreme (shodno tehničkim propisima za tu vrstu opreme).

Pokretni zatvoreni sudovi pod pritiskom i pripadajuća instalacija

Član 15

Periodični pregled i ispitivanje pokretnih zatvorenih sudova pod pritiskom (boca za gas) cilindričnog oblika sa pripadajućom instalacijom i opremom koje se upotrebljavaju u industriji, laboratorijama, ugostiteljskim objektima i dr., a koje su izrađene u skladu sa Pravilnikom o tehničkim normativima za pokretne zatvorene sudove za komprimirane, tečne i pod pritiskom rastvorene gasove ("Službeni list SFRJ", broj 25/80), vrši se u skladu sa uputstvima proizvođača, standardima, tehničkim propisima, propisima o zaštiti na radu, a naročito:

- prije svakog puštanja u rad na novoj lokaciji,
- rekonstrukcije ili adaptacije i
- u roku od tri godine od prethodnog pregleda i ispitivanja.

Svaka uvezena boca mora posjedovati atest o kvalitetu od domaće referentne organizacije.

Medijumi pokretnih zatvorenih sudova pod pritiskom su:

- komprimirani gas (azot, vodonik, kiseonik, ugljen dioksid i dr. gasovi koji na 15°C imaju pritisak veći od 1 bara),
- tečni gas (ugljovodonici, propan, butan, smješe, argon i dr. gasovi koji na 40°C imaju pritisak veći od 1,25 bara) i
- rastvoreni gas pod pritiskom (acetilen, amonijak i dr.).

Kompresori i kompresorske stanice za industrijske gasove

Član 16

Periodični pregledi i ispitivanja stabilnih kompresora i kompresorskih stanica za vazduh i industrijske gasove, sa pritiskom većim od 10 MPa i kapacitetom većim od od 0,5 m³ (500 l), vrše se :

- prije puštanja u rad i
- u roku od tri godine od prethodnog pregleda i ispitivanja.

Mjerna oprema se ispituje shodno tehničkim propisima za tu vrstu mjerne opreme.

Pregledom i ispitivanjem iz stava 1 ovog člana, se provjerava:

- da li je kompresor i kompresorska stanica urađena u skladu sa projektom,
- da li je izbor dodatne opreme i zaštita izvedena prema dokumentaciji i izboru proizvođača,
- način spajanja kompresora i /ili stanice sa izvedenom instalacijom i
- pristupačnost za rad i održavanje.

Pregledi i ispitivanja električnih i gromobranskih instalacija

Član 17

Pregledi i ispitivanja protiveksplozijsko zaštićenih uređaja i električnih instalacija vrše se u cilju izbora odgovarajuće protiveksplozijske zaštite i sprovođenja odgovarajućih mjera zaštite, kao što je obezbjeđenje:

- izvještaja o pojedinačnim pregledima i ispitivanjima protiveksplozijsko zaštićenih uređaja od domaćih isporučilaca uređaja sa odgovarajućim oznakama protiveksplozijske zaštite,
- atesta ovlašćene komisije za uvezene uređaje u protiveksplozijskoj zaštiti sa oznakama protiveksplozijske zaštite,
- premošćenja metalnih masa radi izjednačavanja potencijala i sprečavanja pojave elektrostatičkih naboja,
- obilježavanja granica zona opasnosti prema projektu,
- podova prostorija od materijala koji ne iskri (za prostorije gdje se razvijaju smješe eksplozivnih gasova koji se pale malom energijom),
- tablica upozorenja na opasnost unošenja otvorenog plamena kao i alata koji iskri,
- odgovarajućih šema i natpisa (o vrsti zaštite od napona dodira, o strujnim krugovima, razvodnim baterijama, o ormanima itd.),
- pravilno odabrane termičke zaštite elektromotora i drugih uređaja priključenih na električnu instalaciju,
- odgovarajućeg izbora zaštite od električnog udara,
- provodnika ispravno položenih i mehanički zaštićenih na mjestima ugroženosti od mehaničkog oštećenja,

- ispravnog spajanja provodnika,
- raspoznavanja neutralnih i zaštitnih provodnika i
- slobodnog prostora za pristup instalaciji za održavanje.

Član 18

U cilju utvrđivanja ispravnosti protiveksplozijsko zaštićene električne instalacije vrše se sljedeći pregledi i ispitivanja:

- provjera neprekidnosti zaštitnog provodnika i provodnika za izjednačenje potencijala,
- mjerenje otpornosti uzemljivača u skladu sa standardom JUS N.B2.762,
- mjerenje impedanse petlje kvara u skladu sa standardom JUS N.B2.763,
- provjera djelovanja zaštitnog uređaja diferencijalne struje u skladu sa standardom JUS N.B2.764,
- mjerenje otpornosti izolacije provodnika,
- provjera zaštite električnim odvajanjem,
- provjera otpornosti podova u skladu sa standardom JUS N.B2.761,
- provjera stalno ugrađenih mjerača eksplozivnih koncentracija i
- provjera stalno ugrađenih mjerača vlažnosti u prostoriji u kojoj se kao zaštitna mjera od statičkog elektriciteta održava određeni procenat vlažnosti.

Član 19

Periodični pregledi i ispitivanja protiveksplozijsko zaštićenih uređaja i električnih instalacija vrše se:

- prije puštanja u rad,
- nakon rekonstrukcije ili adaptacije,
- nakon prestanka korišćenja u trajanju duže od šest mjeseci i
- u roku od 24 mjeseca od prethodnog pregleda i ispitivanja.

Član 20

Periodični pregledi i ispitivanja gromobranskih instalacija vrše se u cilju dokazivanja da je gromobrantska instalacija izrađena po projektu u skladu sa propisima iz zaštite na radu, standardima i drugim propisima.

Periodični pregledi i ispitivanja gromobranskih instalacija vrše se:

- prije puštanja u rad,
- nakon rekonstrukcije ili adaptacije,
- nakon prestanka korišćenja u trajanju duže od šest mjeseci i
- u roku od 36 mjeseci od prethodnog pregleda i ispitivanja.

Član 21

Pregledi i ispitivanja na elektroinstalaciji koja nije u protiveksplozijskoj zaštiti vrše se u cilju dokazivanja da li je električna instalacija izvedena u skladu sa propisima iz zaštite na radu, standardima i drugim propisima iz elektroprivredne djelatnosti.

Pregledom se provjerava elektroinstalacija i to u beznaponskom stanju, a naročito:

- da li je elektroinstalacija urađena u skladu sa projektom odnosno sa jednopolnom šemom,

- da li je izbor opreme i zaštita izveden prema spoljašnjim uticajima i standardu JUS. NB2. 730,
- da li je obezbijeđeno razpoznavanje neutralnog i zaštitnog provodnika,
- da li je obezbijeđeno prisustvo šema i tablica za upozoravanje i druge slične informacije,
- da li su provodnici i uređaji postavljeni na propisani način, obezbijeđeno raspoznavanje strujnih kola osigurača, stezaljki i sl.,
- način spajanja provodnika i
- pristupačnost za rad i održavanje.

Kod instalacija uzemljenja i gromobrinskih instalacija posebna pažnja se mora obratiti na zajedničke prednapone između napojnih instalacija niskog napona i komunikacionih vodova koji napajaju uređaje.

Ispitivanjem elektroinstalacija provjerava se, naročito:

- otpor izolacije (niskonaponskih i visokonaponskih instalacija i otpora izolacije elektroenergetskih transformatora),
- otpor petlje zaštićenih strujnih krugova (JUS. NB2. 730) i
- otpor uzemljivača.

Član 22

Periodični pregledi i ispitivanja elektroinstalacija vrše se :

- prije puštanja u rad,
- nakon rekonstrukcije ili adaptacije,
- nakon prestanka korišćenja u trajanju duže od šest mjeseci i
- u roku od 36 mjeseci od prethodnog pregleda i ispitivanja.

III PERIODIČNI PREGLEDI I ISPITIVANJA OSTALIH SREDSTAVA ZA RAD

Član 23

Periodični pregledi i ispitivanja ostalih sredstava za rad vrše se na način i po postupku koji je utvrđen uputstvima proizvođača, standardima, tehničkim propisima, propisima o zaštiti na radu, a naročito:

- prije puštanja u rad,
- prije puštanja u rad poslije udesa (havarije),
- poslije izvršene rekonstrukcije,
- poslije izvršenog generalnog remonta,
- poslije premještanja na druge temelje odnosno lokacije i
- u roku od pet godina od prethodnog pregleda i ispitivanja.

IV PREGLEDI I ISPITIVANJA SREDSTAVA I OPREME LIČNE ZAŠTITE NA RADU

Član 24

Periodični pregledi i ispitivanja sredstava i opreme lične zaštite na radu vrše se radi utvrđivanja:

- da li su izrađena u skladu sa propisima iz zaštite na radu,

- da li su izrađena i da li su uz sredstva priložena uputstva za njihovu namjenu i način ispitivanja, održavanja i korišćenja,
- da li su sredstva i oprema lične zaštite na radu prilagođena namjeni u odnosu na sredstva za rad i radnu sredinu,
- da li su na sredstvima i opremi lične zaštite na radu vidno istaknuti podaci: vrsta, tip, serija, namjena, fabrički broj i
- da li posjeduju ateste o kvalitetu materijala od kojih su izrađena.

Pregledi i ispitivanja sredstava iz stava 1 ovog člana vrše se na način, po postupku i u rokovima utvrđenim propisima o zaštiti na radu, standardima, tehničkim propisima i uputstvima proizvođača.

V PERIODIČNA ISPITIVANJA RADNE SREDINE

Član 25

Periodičnim ispitivanjima radne sredine podvrgavaju se, u skladu sa propisima iz zaštite na radu, standardima i drugim propisima, radne prostorije i radni prostori u kojima se zbog tehničko-tehnoloških i drugih radnih procesa javljaju ili stvaraju:

1. fizičke štetnosti,
2. hemijske štetnosti,
3. biološke štetnosti,
4. štetna zračenja i
5. nepovoljni mikroklimatski uslovi.

Ispitivanjima iz stava 1 ovog člana utvrđuje se da li radna sredina ispunjava uslove koji neće dovesti do profesionalnih oboljenja i bolesti rada.

1. Fizičke štetnosti

Član 26

Fizičke štetnosti su: buka, vibracije, nedovoljna osvijetljenost i prašina fizičkog porijekla.

a) Buka

Član 27

Ispitivanje štetnog djelovanja buke vrši se pod uslovima kada rade sva sredstva za rad (u daljem tekstu: tehnološki kapaciteti) koja izazivaju buku, na način i po postupku kako je to utvrđeno Pravilnikom o opštim mjerama i normativima zaštite na radu od buke u radnim prostorijama ("Službeni list RCG", broj 37/03).

Ispitivanje buke vrši se u roku od godinu dana od:

- puštanja u rad,
- izmjene tehnološkog procesa,
- rekonstrukcije investicionog objekta,
- zamjene tehnoloških kapaciteta koji izazivaju buku i
- u roku od pet godina od prethodnog ispitivanja.

b) Vibracije

Član 28

Ispitivanje vibracija vrši se na dodirnim površinama tehnoloških kapaciteta i radnih površina na kojima se pri radu stvaraju vibracije, a zaposleni sa njima dolazi u neposredni dodir.

Ispitivanje vibracija vrši se u roku od godinu dana od:

- puštanja u rad,
- izmjene tehnološkog procesa,
- rekonstrukcije investicionog objekta,
- zamjene tehnoloških kapaciteta ili djelova na kojima se stvaraju vibracije i
- u roku od pet godina od prethodnog ispitivanja.

c) Osvijetljenost

Član 29

Ispitivanje osvjetljenosti (prirodne, vještačke i kombinovane) vrši se u radnim prostorijama i prostorima, prilazima, prolazima i drugim mjestima na kojima zaposleni rade ili se kreću pri radu.

Ispitivanje osvjetljenosti vrši se u roku od godinu dana od:

- puštanja u rad,
- izmjene tehnološkog procesa,
- rekonstrukcije investicionog objekta,
- izmjene tehnološkog procesa ili drugih uslova koji mogu da utiču na osvjetljenost i
- u roku od pet godina od prethodnog ispitivanja.

Član 30

Odredba člana 30 ovog pravilnika ne odnosi se na radne prostorije koje zbog specifičnosti procesa rada moraju biti zamračene ili nedovoljno osvjetljene (filmske laboratorije, rentgenske sale i sl.).

d) Prašina

Član 31

Ispitivanje zagađenosti vazduha u radnoj sredini prašinom koja ima fizička svojstva vrši se u radnim prostorijama i drugim radnim prostorima, mjerenjem koncentracije prašine u vazduhu u svim fazama tehnološkog ili drugog procesa rada u uslovima kada rade svi tehnološki kapaciteti koji stvaraju prašinu.

Član 32

U prostorijama u kojima se koristi sistem za provjetranje, mjerenje se vrši kada su prostorije zatvorene i uključen sistem za provjetranje.

Mjerenje se vrši uzimanjem uzoraka vazduha u zoni u kojoj rade zaposleni koji su izloženi štetnom djelovanju prašine, posebno za ljetnji, a posebno za zimski period.

Ispitivanje zagađenosti vazduha u radnoj sredini prašinom koja ima fizička svojstva vrši se u roku od godinu dana od:

- puštanja u rad,
- izmjene tehnološkog procesa,
- rekonstrukcije investicionog objekta,
- izmjene tehnološkog procesa ili drugih uslova koji mogu da utiču na zagađenost vazduha u radnoj sredini prašinom i
- u roku od pet godina od prethodnog ispitivanja.

Član 33

U prostorima ugroženim zapaljivim i eksplozivnim prašinama pod atmosferskim uslovima (u većim klasifikovanim zonama opasnosti), potrebno je izvršiti ispitivanje koncentracije gasa prije svakog procesa rada.

2. Hemijske štetnosti

Član 34

Hemijske štetnosti su: štetni gasovi, pare, magle, dimovi, toksična prašina i druge štetne primjese u vazduhu, odnosno radnoj okolini, hemijskog svojstva.

Ispitivanje hemijskih štetnosti u radnoj okolini vrši se uzimanjem uzoraka u zoni do 5 m od izvora štetnosti, odnosno kod zaposlenog najbližeg izvoru štetnosti i na svakih 10 m od prethodnog mjesta ispitivanja.

Ispitivanja iz stava 1 ovog člana vrši se u uslovima kada rade svi tehnološki kapaciteti.

Ispitivanje hemijskih štetnosti vrši se u roku od godinu dana od:

- puštanja u rad,
- izmjene tehnološkog procesa,
- rekonstrukcije investicionog objekta, odnosno uređaja za zagrijavanje, klimatizaciju i ventilaciju,
- zamjene tehnoloških kapaciteta koji stvaraju hemijske štetnosti i
- u roku od pet godina od prethodnog ispitivanja.

3. Štetna zračenja

Član 35

Štetna zračenja su: ultravioletna, infracrvena, elektromagnetska, jonizirajuća i dr.

Ispitivanje štetnih zračenja vrši se u uslovima kada rade svi izvori štetnih zračenja u roku od godinu dana od:

- puštanja u rad,
- izmjene tehnološkog postupka,
- rekonstrukcije investicionog objekta,

- zamjene tehnoloških kapaciteta koji izazivaju štetna zračenja i
- u roku od pet godina od prethodnog ispitivanja.

Ispitivanje zagađenosti radne okoline jonizirajućim zračenjima vrši se na način i u rokovima utvrđenim posebnim propisima.

4. Biološke štetnosti

Član 36

Biološke štetnosti su štetnosti koje nastaju pri radu sa virusima, bakterijama, parazitima, gljivama, plesnima, insektima i drugim materijama organskog porijekla.

Ispitivanje bioloških štetnosti u radnoj sredini vrši se u radnim prostorijama u kojima se rad vrši sa materijama iz stava 1 ovog člana.

Ispitivanje se vrši u roku od godinu dana od dana puštanja u rad i najmanje jedanput u pet godine od izvršenog prethodnog pregleda i ispitivanja.

5. Mikroklima

Član 37

Pod mikroklimatskim uslovima podrazumijevaju se: temperatura, brzina strujanja i relativna vlažnost vazduha u radnoj okolini.

Ispitivanje mikroklime vrši se u radnim prostorijama u kojima zaposleni rade, kreću ili se zadržavaju duže od dva časa u toku jedne smjene.

Ispitivanje se vrši u svim radnim prostorijama površine do 100 m², a u prostorijama čija je površina veća, vrši se na svakih sljedećih 100 m². Ispitivanje se vrši mjerenjima i uzimanjem uzoraka u zavisnosti od izvora toplote, vlažnosti i kretanja vazduha.

U radnim prostorijama u kojima se zbog specifičnosti tehnološkog procesa moraju održavati određeni proizvodni uslovi (hladnjače, sušare, prostorije za fermentaciju i sl.) ne vrši se ispitivanje mikroklime.

Ispitivanje mikroklime vrši se posebno u ljetnjem i posebno u zimskom periodu u uslovima kada rade svi tehnološki kapaciteti i uređaji za zagrijavanje, klimatizaciju i ventilaciju.

Ispitivanje mikroklime vrši se u roku od godinu dana od

- puštanja u rad,
- izmjene tehnološkog postupka,
- rekonstrukcije investicionog objekta,
- izmjene sistema za zagrijavanje, ventilaciju i klimatizaciju ili izmjene tehnološkog procesa i
- u roku od šest godina od prethodnog ispitivanja.

Član 38

O periodičnom pregledu i ispitivanju sredstava za rad, sredstava i opreme lične zaštite i uslova radne sredine pravno ili fizičko lice koje je vršilo pregled i ispitivanje dužno je da sačini stručni nalaz odnosno izvještaj o izvršenom pregledu i ispitivanju, sa stručnim mišljenjem - zaključkom da li su obezbijeđene propisane mjere zaštite na radu.

Nalaz iz stava 1 ovog člana dostavlja se podnosiocu zahtjeva u roku od 30 dana od dana podnošenja.

Pravna ili fizička lica koja imaju ovlašćenja za obavljanje stručnih poslova zaštite na radu ne mogu vršiti pregled i ispitivanja sredstava za rad koja su ugrađivali.

VI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 39

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o postupku i rokovima za vršenje periodičnih pregleda i ispitivanja određenih oruđa za rad, sredstva i opreme lične zaštite na radu ("Sl. list SRCG", br. 37/81).

Član 40

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".

Broj:
Podgorica,

Ministarstvo rada i socijalnog staranja
M i n i s t a r,
Slavoljub Stijepović